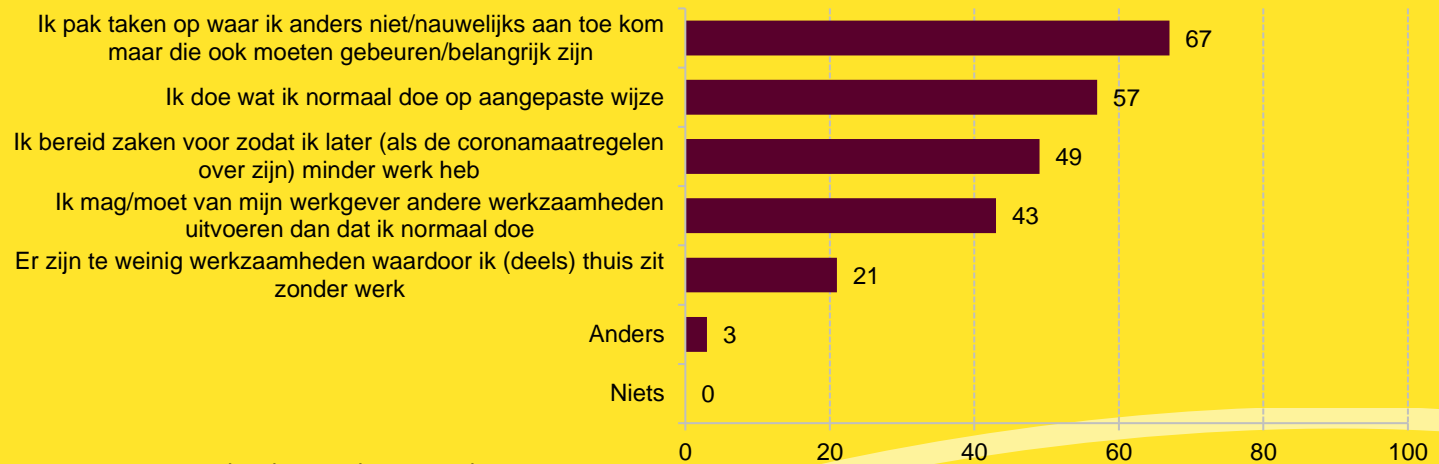

De impact van de coronamaatregelen op de werkzaamheden van buurtsportcoaches

Factsheet 2020/14

Wikke van Stam en Eva Heijnen

Figuur 1. Veranderingen in de werkzaamheden van buurtsportcoaches door de coronamaatregelen (in procenten, n=146)

Bron: Buurtsportcoachpeiling april 2020; Mulier Instituut.

Aanpassingen vanwege de coronamaatregelen

Om de gevolgen van het coronavirus (COVID-19) te beperken heeft de overheid allerlei maatregelen genomen. Dit heeft veel invloed op de werkzaamheden van buurtsportcoaches. In figuur 1 is te zien dat alle ondervraagde buurtsportcoaches hun werkzaamheden hebben moeten aanpassen. Dit doen ze voornamelijk door taken op te pakken waar ze anders niet/nauwelijks aan toe komen (67%; denk aan opleiding/scholing, evaluatie en doorontwikkeling van projecten, administratieve taken en schoonmaken/opruimen), reguliere taken te doen op een aangepaste manier (57%), werk voor te bereiden (49%) en heel andere werkzaamheden uit te voeren (43%).

Om deze cijfers beter te begrijpen heeft het Mulier Instituut een aantal (15) werkgevers van de buurtsportcoaches geïnterviewd. Daaruit kwam naar voren dat deze veranderingen ook bij de werkgevers worden ervaren.

“Het enige wat er veranderd is, is dat de omvang van de werkzaamheden is afgenomen. De aard van de werkzaamheden is gelijk gebleven.”

Met het omvormen van de werkzaamheden waren de buurtsportcoaches in de eerste week na de invoering van de coronamaatregelen erg druk. Daarna werd het voor sommigen wat rustiger, omdat niet alle werkzaamheden doorgang konden vinden. 21 procent van de buurtsportcoaches geeft aan te weinig werk te hebben en daardoor (deels) thuis te zitten. Volgens de meeste

werkgevers is een deel van de uren van buurtsportcoaches inderdaad niet ingevuld de afgelopen periode omdat er te weinig werk was. In sommige gevallen komt het voor dat er wel genoeg werk was maar dat de buurtsportcoaches door hun privésituatie (meestal kinderen thuis) niet al hun uren konden maken. Nadat op 21 april werd aangekondigd dat de scholen weer (deels) open mogen en jeugd weer mag sporten in georganiseerd verband, is er weer meer werk gekomen voor de buurtsportcoaches.

Werkgevers geven aan trots te zijn op de flexibiliteit en creativiteit van hun buurtsportcoaches. Doordat veel werkzaamheden niet meer in de originele vorm konden plaatsvinden, zijn veel nieuwe manieren van werken bedacht. Sommigen daarvan zullen ook na deze coronatijd voortgezet worden. De snelheid waarmee alles omgezet is, vinden werkgevers bewonderenswaardig. Creativiteit, flexibiliteit en het aanpassingsvermogen zijn kenmerken die volgens de werkgevers typerend zijn voor de buurtsportcoaches.

“De veranderingsbereidheid bij iedereen [alle buurtsportcoaches] is maximaal.”

Aangepaste werkzaamheden

Zoals in figuur 1 te zien is, geeft een ruime helft van de buurtsportcoaches (57%) aan te doen wat ze normaal doen maar op een aangepaste manier. Dit komt ook uit de interviews met werkgevers naar voren.

Veel werkzaamheden worden vanuit huis gedaan. In de kaders beschrijven we voor de meest voorkomende sectoren waarin buurtsportcoaches actief zijn welke aanpassingen er zijn gedaan.

“We hebben zoveel mogelijk geprobeerd het programma om te zetten zodat de kinderen het wel kunnen volgen, maar dan via televisie of laptop.”

Onderwijs

Fysieke beweglessen op scholen konden niet door buurtsportcoaches gegeven worden (behalve soms aan kinderen van ouders met vitale beroepen) en daarom zijn veel buurtsportcoaches hun lessen digitaal gaan aanbieden. Meestal waren deze lessen voor specifieke scholen of klassen bedoeld, maar ze zijn ook breed verspreid via sociale media om alle kinderen te laten bewegen. Ook zijn challenges bedacht om kinderen fysiek actief te houden en zijn evenementen (zoals de Koningsspelen) aangepast naar een digitale versie.

Buurt

Groepen die normaal samen sporten in de wijk zijn via videolessen en persoonlijke digitale gesprekken gemotiveerd te blijven bewegen. In sommige gemeenten hebben buurtsportcoaches op de lokale of regionale televisie uitzendingen verzorgd en via de lokale krant artikelen verspreid. Mensen die geen gebruik willen of kunnen maken van digitale middelen zijn vaak moeilijk te bereiken. Eén werkgever geeft aan dat buurtsportcoaches bij alleenstaande (eenzame) ouderen thuis op bezoek zijn gegaan (met 1,5 meter afstand). Veel werkgevers geven aan dat zij kwetsbare groepen zoals ouderen of mensen met een beperking via zogenaamde ‘balkonlessen’ hebben weten te bereiken. Hierbij geeft de buurtsportcoach buiten een les, waaraan mensen vanaf hun balkon of achter het raam kunnen deelnemen. Het enthousiasme bij deze balkonlessen is groot en het aantal deelnemers vaak hoog. Het zijn wel deels andere deelnemers dan degenen die ‘normaal’ worden bereikt.

“We delen iedere woensdag goede voorbeelden van hoe sportverenigingen met hun leden in contact kunnen blijven. ... We proberen daarmee de verbinding te leggen zodat ze van elkaar kunnen leren.”

Sportaanbieders

Van de werkzaamheden die buurtsportcoaches normaal gesproken bij/met sportaanbieders doen, is vooral de rol van adviseur in de coronatijd erg belangrijk. De inhoud van die advisering is anders en heeft nu (april 2020) in de meeste gevallen te maken met de consequenties van de coronamaatregelen. Sportaanbieders hebben veel vragen op financieel en organisatorisch vlak. Nu mensen (zowel leden als niet-leden) weer mogen beginnen te sporten met 1,5 meter afstand, adviseren buurtsportcoaches daar ook in. Voor sommige werkgevers is deze rol als verenigingsadviseur nu zo belangrijk dat de uren van de buurtsportcoaches daarvoor zijn uitgebreid. Een aantal werkgevers geeft aan dat zij het eerste aanspreekpunt zijn geworden voor verenigingen in plaats van de gemeente. Dat laat volgens hen zien hoe belangrijk de rol van de buurtsportcoach is.

Welzijn

Juist de samenwerking tussen welzijn en sport wordt in deze coronatijd als makkelijk ervaren vanuit werkgevers in de welzijnssector, omdat sport als middel wordt ingezet op welzijn en zorg. Doordat buurtsportcoaches uit de welzijnssector kwetsbare groepen goed in beeld hebben en kennen, kunnen ze deze groepen vaak nog goed bereiken (in tegenstelling tot sommige buurtsportcoaches in andere sectoren). Werkgevers uit de sport geven aan dat zij juist nu de koppeling zoeken met welzijnsorganisaties, omdat zij zien dat kwetsbare doelgroepen die bij welzijnsorganisaties in beeld zijn juist nu moeten worden geholpen om te blijven

“Sport en welzijn versterken elkaar. Welzijn zijn hele andere soort mensen dan de sporters, maar als ze samenwerken kunnen ze veel van elkaar leren en elkaar versterken”

Alternatieve werkzaamheden

43 procent van de buurtsportcoaches voert op dit moment (ook) hele andere werkzaamheden uit dan normaal gesproken. Werkgevers geven aan dat aan de opdrachtgevers (onder andere gemeenten en scholen) is aangeboden dat buurtsportcoaches kunnen worden ingezet waar nodig. Zo zijn buurtsportcoaches bijvoorbeeld aan de slag bij de opvang van kinderen van ouders met vitale beroepen op scholen, schuiven ze aan in het coronatimeam van de gemeente, delen ze sporttasjes uit aan kinderen in armoede, assisteren ze in de huisartsenpost of lopen ze mee met BOA's om kinderen aan te spreken op hun gedrag. Hierbij gaat het vaak om taken die nuttig zijn voor de maatschappij en relevant zijn in deze coronatijd.

Toekomstbestendigheid aangepaste werkzaamheden

Niet alle aangepaste en alternatieve werkzaamheden zijn toekomstbestendig volgens de werkgevers, maar een aantal zaken willen ze wel behouden. Wat veel wordt genoemd is dat de kennisdeling tussen buurtsportcoaches (ook organisatieoverstijgend) zeker moet blijven bestaan. De voorbeelden en tools die in deze coronatijd worden uitgewisseld leveren een win-win-situatie op. Uitwisseling werkte eerder soms niet omdat iedereen zijn ideeën bij zichzelf wilde houden, maar door deze coronaperiode zijn denkbeelden veranderd. Ook gestarte samenwerkingen tussen andere organisaties, bijvoorbeeld verenigingen onderling, zijn mooie initiatieven om te behouden.

“Dat [delen van kennis] levert wel heel veel saamhorigheid op, en dat is heel mooi om te zien.”

“Het lijkt wel of buurtsportcoaches elkaar nu wat meer als collega zijn gaan zien in plaats van als concurrent.”

Daarnaast is het deels digitaal aanbieden van beweeglessen toekomstbestendig volgens werkgevers. Volgens één werkgever kan dit voor scholen in de toekomst zelfs gaan zorgen voor een vermindering van de werkdruk. Ook de digitale vergadervaardigheden, het deels thuiswerken, de balkonlessen en de uitzendingen op de lokale televisie zijn zaken die werkgevers willen behouden in de toekomst.

Financiële consequenties op korte termijn

De financiële consequenties van de coronamaatregelen vallen volgens de werkgevers tot nu (april 2020) toe mee.

Financiële afspraken met opdrachtgevers zijn in de meeste gevallen tot nu toe blijven staan. Er zijn minimale veranderingen zowel in inkomsten (bijvoorbeeld minder inkomsten door evenementen) als in uitgaven (bijvoorbeeld meer kosten voor digitale technieken en opleidingen of minder reiskosten) ten opzichte van de situatie voor de coronatijd. Buurtsportcoaches die in dienst zijn worden bijna allemaal gewoon doorbetaald. 85 procent van de buurtsportcoaches geeft aan dat er (nog) geen invloed is van de coronamaatregelen op hun contract of arbeidsvoorwaarden. Buurtsportcoaches die zzp-er zijn, zien hun inkomen wel vaak dalen, omdat er minder werkzaamheden zijn. In sommige gevallen kan dit gecompenseerd worden in het najaar als er dan meer werk is.

Een deel van de werkgevers heeft gebruik gemaakt van de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW). Eén geïnterviewde werkgever is bijvoorbeeld afhankelijk van de cofinanciering van het onderwijs en als beweeglessen niet gegeven kunnen worden dan is deze werkgever bang dat facturen niet worden betaald.

Financiële consequenties op langere termijn

Op de wat langere termijn leven bij werkgevers en buurtsportcoaches meer zorgen. Ze staan hier wel verschillend in. Sommige buurtsportcoaches geven aan dat ze onzeker zijn over verlenging van hun contract in het komende jaar. Alle werkgevers zijn het erover eens dat het nog afwachten is wat de opdrachtgevers doen als de afspraken die nu liggen aflopen. Veel werkgevers lijken het erover eens dat als er bezuinigd moet gaan worden in de toekomst, de sportsector het moeilijk(er) zal krijgen en daarmee de subsidie voor buurtsportcoaches in gevaar komt.

“In hoogconjunctuur heeft sport en bewegen volop aandacht, maar in laagconjunctuur heeft het niet de prioriteit die het normaal heeft.”

De huidige situatie biedt kansen voor het ondernemerschap van organisaties in de sport. Zelfs nu al worden door werkgevers manieren bedacht om opdrachtgevers aan zich te binden, sport hoog op de politieke agenda te zetten en op andere manieren cofinanciering te realiseren.

“Ik denk dat het [de toekomst] afhankelijk is van het ondernemerschap van mensen in de sport.”

Toekomst

Sommige werkgevers zien de toekomst positief in maar anderen zijn somberder. Er zijn risico's: als dit jaar niet alles wat beloofd is gedaan is, kan er gekort gaan worden door subsidieverstrekkers. Daarbij komt een verwachte krimp van de economie, waarin ook op sport bezuinigd kan (en volgens sommige werkgevers zal) gaan worden. Zeker nu meer focus op de volksgezondheid ligt, kan sport als doel wellicht minder belangrijk worden.

“Wat nou als een gemeente moet gaan bezuinigen, zijn wij dan het kind van de rekening?”

De wat meer optimistisch ingestelde werkgevers zien de onzekerheid van het doorgaan van opdrachten als de huidige afspraken afgelopen zijn als een kans: Gezondheid en preventie lijken juist in deze coronatijd nog belangrijker te zijn geworden en sport kan daarop meeliften. Omdat buurtsportcoaches altijd al bezig zijn met het bevorderen van een gezonde leefstijl, zal dit het werk van de buurtsportcoaches vergemakkelijken en zullen hier wellicht middelen voor worden vrijgemaakt of vrijgehouden.

“Ik heb vooral de hoop dat datgene waar wij als buurtsportcoaches vaak al voor strijden [de gezondheid verbeteren] en waarbij we ook de bijvangst van sport en bewegen pakken, dat dat ook als zodanig wordt erkend en herkend.”

Er komen signalen vanuit de overheid en de samenleving dat sport juist nu als één van de belangrijkste bijzaken wordt gezien. Dat blijkt onder andere uit dat mensen nu merken dat ze sport missen, ook de sociale component daarvan. Meerdere werkgevers benoemen dat de rol en het belang van de buurtsportcoach door de coronasituatie duidelijker is geworden bij een grote groep mensen. Eén werkgever geeft aan dat bij verenigingen ook een omslag heeft plaatsgevonden wat betreft beweegaanbod. Ze staan nu meer open voor het aanbieden van bewegen aan scholen.

“We zijn buitengewoon enthousiast over het feit dat als je de speech van Rutte [op 21 april 2020] hoort, sport op nummer 2 komt na onderwijs. Daarmee zie je dat sport een belangrijke factor in onze samenleving is.”

De rol van de buurtsportcoaches in de 1,5 meter maatschappij is volgens bijna alle werkgevers niet heel anders dan de rol die ze nu vervullen. Voor het meedenken, adviseren en ondersteunen binnen de verschillende sectoren (onderwijs, wijk, sport en welzijn) in deze 1,5 meter maatschappij kan juist de expertise van de buurtsportcoaches worden ingezet. Werkgevers spreken wel hun zorgen uit over verenigingen met contact- en teamsporten die de 1,5 meter richtlijn een stuk lastiger kunnen hanteren. Dit heeft effect op de continuïteit van de vereniging, maar ook op de gezondheid en het welzijn van de leden die hun sport niet kunnen beoefenen.

“Ik heb vertrouwen dat buurtsportcoaches heel flexibel en innovatief te werk kunnen gaan. In de sport is het heel gewoon dat als het niet kan zoals het moet, het maar moet zoals het kan. Dat zit ook in het DNA van de buurtsportcoaches.”

Verschillende werkgevers vragen de overheid om duidelijkheid te bieden over de toekomst, en veranderingen in regels en regelingen lang van tevoren aan te kondigen. Dit hebben ze nodig om in te spelen op veranderde maatregelen en de buurtsportcoaches zo goed mogelijk in te kunnen zetten.

Meer weten?

- [Onderzoeken van Mulier Instituut over corona](#)
- [Actuele cijfers rondom corona van het RIVM](#)
- [Informatie van het Rijk over corona en sport](#)
- www.sportindebuurt.nl

Verantwoording

De resultaten in deze factsheet zijn verkregen door telefonische interviews met 15 werkgevers uit verschillende sectoren en van verschillende grootte (tussen 20 en 28 april 2020), en door een digitale vragenlijst onder 164 buurtsportcoaches. Beide onderzoeken zijn uitgevoerd in april 2020.